

سرزمین تاریخی و زیبای ایران

سینا بختیاری

● آذربایجان شرقی

استان آذربایجان شرقی با ۴۶۹۳۰ کیلومتر مربع وسعت در گوشه شمال غربی ایران قرار دارد. بر اساس آخرین تقسیمات سیاسی اداری در سال ۱۳۷۵ شهرستان های استان آذربایجان شرقی عبارتند از: اهر، بستان آباد، بناب، تبریز، سراب، شبستر، کلیبر، مراغه، مرند، هریس و هشترود و جلفا شهر تاریخ تبریز، مرکز سیاسی - اداری و تجرای استان می باشد م این استان با جمهوری آذربایجان، ارمنستان و نخجوان مرز مشترک دارد. شهر مرزی جلفا از طریق خط آهن نخجوان

اشاره: میهن عزیزمان ایران، سرزمین زیبایی هاست. کشوری چهارفصل که در تمامی فصول سال برای سفر و گردشگران جذاب و زیباست اوج زمستان و سرما می توان هوای بهاری را در جنوب در کنار سواحل گرم و لطیف خلیج فارس تجربه کرد، زیبایی در کنار جذابیت های فرهنگی و تاریخی با قدمتی چندهزار ساله جشنواره ای از تصویر نعمت و موهبت زیبایی هاست که به مردم ایران هدیه شده است. و اگر چه صنعت گردشگری می توانست از نفت پیشی گیرد و به عنوان ثروت و درآمد قابل توجهی برای کشور باشد، تا بتواند به سرعت از اتکای ۹۸ درصدی به درآمد نفت رهایی یابیم، اما متأسفانه سیاست های اشتباه و تصمیم گیری های نادرست موجب شد صنعت گردشگری هر روز ضعیف تر و هر سال حتی نسبت به کشورهای همسایه عقب تر باشد، به هر حال امیدواریم که سال ۸۹ در صنعت گردشگری پایه ای برای برنامه ریزی و جدیت در راه اعتلای این صنعت از دست رفته شود.

در پی، بطور اجمال به آشنایی چندی از شهرهای دیدنی می پردازیم، با توجه به این که همه جای ایران زیبا و دیدنی است پس نوروز ۸۹ را با سفر به جاهایی که هنوز ندیده اید تجربه کنید:

اسلامی تبدیل شده اند و نیز موزه باستان شناسی آذربایجان موزه مشروطه ، موزه قرآن و کتابت واقع در بنای مسجد صاحب الامر ، موزه ادبی خانه شهریار، موزه ارامنه ، موزه حیات وحش، سازمان محیط زیست و همچنین پارک های ایل گلی ، باغلاز باغی، باغ فجر (گلستان سابق) همراه با ده ها مسجد مدرسه تاریخی و ...

● استان اصفهان

اصفهان یکی از شهرهای مینابرای تجارت کشور ایران در طول تاریخ بوده و هست این شهر از معدود مراکز باستانشناسی ارزشمند جهانی و بسیار از آثار باستانی آن در لیست آثار بشری به ثبت رسیده است اگر از تاریخ این شهر از یک سکو به سلیمان و نوح متصل و از سوی دیگر پایگاه نهضت کاوه آهنگر بر علیه ضحاک خونخوار معرفی می گردد.

● گردشگاه و باغهای تاریخی چهار باغ

اصفهان در سال ۱۰۰۶ هجری رسماً به پایتختی شاه عباس اول انتخاب شد و بنا به دستور شاه عباس از محل دروازه دولت تا ادامه کوه جیفه ، خیابان طویل و عرض مشجری تحت عنوان چهارباغ احداث شد تا به عنوان گردشگاه خانواده سلطنتی و در

مزار الله بنده سی، مسجد پایتخت و روستای کندوان .

بناب : مراکز دیدنی: معماری صخره ای روستای سور

هریس : مراکز دیدنی: بقعه شیخ اسحاق مسجد اسنق ، گورستان منیق ، گورستان گوود.

هشترود : مراکز دیدنی: قلعه ضحاک

جلفا : مراکز دیدنی: کلیسای سنت استپانوس معروف به وانگ.

کلیبر : مراکز دیدنی: قلعه معروف بابک یا جمهور و پل های بزرگ و کوچک خداآفرین.

مرند : مراکز دیدنی: مسجد جامعه ، مسجد بازار ، قلعه سن سارود، قلعه گوور گوهر، قلعه تپه خاکستر ، قلعه هلاکو و پیام .

مراغه: مراکز دیدنی: برج مدور ، گنبد سرخ ، آرمگاه اوحدی مراغه ای ، موزه مراغه ، آب های معدنی و گرم.

میانه : مراکز دیدنی: پل دختر ، قلعه دختر ، بقعه امام زاده اسماعیل (ع) مسجد بزرگ سنگی ترک.

سراب : مراکز دیدنی: آب های گرم و معدنی

شیسستر : مراکز دیدنی: مسجد جامع تسوج و مقبره شیخ محمود شبستری.

تبریز : مراکز دیدنی: مسجد جامع تبریز، ارک یا مسجد علیشاه ، مسجد کبود ، بازار کبود، بازار بزرگ تبریز که شامل تعداد زیادی راسته ، سرا ، چهارسوق ، مسجد ، مدرسه و حمام است. مجموعه مسجد و مقبره سید حمزه ، بنای یابدود مقبره الشعراء ، بقعه عون بن علی (عینالی) بقعه سید ابراهیم ، مقبره دو کمال (کمال الدین خجندی و کمال الدین بهزاد) ، خانه های قدیمی مانند خط مشروطه، خانه شربت اوغلی و مجموعه خانه های قدیمی که به دانشکده هنرهای

ایروان و تفلیس به جمهوری اکراین و بنادر دریای سیاه وصل می شود. استان آذربایجان شرقی از طریق شبکه گسترده زمینی و هوایی با سراسر ایران و بیشتر کشورهای جهان مرتبط است. شهر تاریخی تبریز مرکز استان آذربایجان شرقی است. این استان با کشورهای جمهوری آذربایجان ، ارمنستان و جمهوری خود مختار نخجوان مرز مشترک دارد و با استان های آذربایجان غربی از غرب و جنوب غرب و اردبیل از شرق و با استان زنجان از سمت شرقی همسایه است.

● شهرستان های استان

اهر: زادگاه ستارخان، سردار ملی انقلاب مشروطه
مراکز دیدنی: مسجد جامعه ، بقعه شیخ شهاب الدین محمود اهری و راسته بازار
آذر شهر: مراکز دیدنی: مسجد شیرامین ، مصالای آذر شهر ، مسجد چهارسو، گورستان تاریخی بادامیار

ارسباران (ورزقان) : مراکز دیدنی: به دلیل وجود مناظر بدیع طبیعی ، قلعه های تاریخی متعدد، سنگ نبشه معروف سقین دل و نقش و نگارهای سنگی سونگون ، ارسباران از مناطق مستعد برای توسعه صنعت توریسم به شمار می آید. معدن مس رونگن در این شهرستان مهمترین معدن مس کشور است.

اسکو: مراکز دیدنی: مسجد جامعه سبزه میدان، امامزاده اسکو از فرزندان امام جعفر صادق (ع)، مقبره پیرحیدر،

● پل ا... وردی خان (سی و

سه پل)

این پل که در نوع خود شاهکار بی نظیری از آثار دوره شاه عباس اول صفوی است، به هزینه و نظارت سردار معروف او «اله وردی خان» بنا شده است. این پل به نام های «سی و سه چشمه»، «چهارباغ»، «جلفا» و «بالاخره» زاینده رود» معروف است. تاریخ بنای این پل را شیخ علی نقی کمره ای شاعر زمان شاه عباس در یک قطعه شعر به ماه تاریخ سال ۱۰۰۵ هجری ذکر کرده است. این سال مقارن ایامی است که خیابان چهارباغ نیز احداث شده است. این پل در حدود ۳۰۰ متر طول و ۱۴ متر عرض دارد و طولانی ترین پل بر روی زاینده رود است.

● پل خواجه:

پل خواجه یا پل شاهی که از اواخر دوره تیموری شالوده هایی داشته است، به امر شاه عباس دوم در سال ۱۰۶۰ هجری به صورت امروزی آن ساخته شده است. غرفه های آن با تزئینات کاشی کاری و نقاشی پوشیده شده است. اماکن زیارتی و مذهبی: مسجد جامع عباسی (مسجد شاه) مسجد شیخ لطف ا...، مسجد و مناره برسیان، مقبره علامه مجلس (مسجد عقیق)

بری ها و نقاشی های عهد صفویه را در بر دارد و تماشاکنندگان را به تحسین وا می دارد. مینیاتورهای هنرمندانه رضا عباسی، نقاش معروف عهد شاه عباس (که آسیب فراوان دیده اند) نقاشی های گل و بوته، شاخ و برگ، اشکال وحوش و طیور و گچ بری های زیبای آن به شکل انواع جام و صراحی در تاق ها و دیوارها تعبیه شده است و شاه صفوی و میهمانان او، از تالار همین عمارت مناظر بازی چوگان چراغانی، آتش بازی ها و نمایش های میدانی را تماشا می کردند.

● منار جنبان

این بنا به صورت یک بقعه و دو مناره است که بر روی قبر (عمو عبدالله) از زاهدان و صلحای معروف قرن هشتم هجری بنا شده است و سنگ قبر آن تاریخ ۷۱۶ ه. ق مقارن با اواخر سلطنت (اولیجاتیو) الیخان مغول را نشان می دهد. ایوان منار جنبان یکی از نمونه های ابنیه سبک مغولی ایران است که از آن دوره کاشی کاری هایی نیز به یادگار دارد. مناره ها بعدا و احتمالا در اواخر عصر صفویه به ایوان مزبور اضافه شده است و با حرکت دادن یکی از آنها دیگر نیز حرکت می کند. نکته جالب در این بنای قدیمی آن است که وقتی یکی از مناره ها به حرکت درآید نه تنها مناره دیگر به حرکت در می آید بلکه تمامی این ساختمان مرتعش می شود. در حال حاضر، از این اثر تاریخی به شدت مراقبت می شود.

باریان استفاده شود. باغهای مشهور چهارباغ باغ تخت، باغ طاووس خانه، باغ کاج، باغ پهلوان، باغ بابا امیر، باغ توپخانه، باغ نسترن، باغ چهل ستون، باغ بلبل یا بهشت.

کاخ چهل ستون:

باغ چهل ستون که بالغ بر ۶۷۰۰ متر مربع مساحت دارد، در دوره شاه عباس اول احداث شده است و در وسط این باغ عمارت چهل ستون قرار دارد. در زمان شاه عباس دوم در این بنا تغییرات کلی پدید آمد و تالار آئینه و تالار هجده ستون و دو اتاق شمالی و جنوبی تالار آئینه و ایوان های طرفین سراسری پادشاهی و حوض بزرگ مقابل تالار با کلیه تزئینات نقاشی و آینه کاری و کاشی کاری دیوارها و سقف ها به آن افزوده شده است.

● عمارت عالی قاپو

این قصد که در عهد صفویه (قصر دولتخواه و یا دولتخانه مبارک نقش جهان) نام داشت نمونه منحصر به فردی از معماری کاخ های عهد صفوی است که در اوایل قرن یازدهم هجری به امر شاه عباس اول ساخته شده است. شاه صفوی، سفیران و شخصیت های عالیقدر را در این کاخ به حضور می پذیرفت.

عالی قاپو دارای پنج طبقه ساختمان است و هر طبقه تزئینات ویژه ای دارد. با آنکه بعد از دوره صفویه به تزئینات بناها خرابی ها و لطامات جبران ناپذیری وارد آمده است ولی هنوز شاهکارهایی از گچ

● استان خوزستان:

موقعیت جغرافیایی: استان خوزستان در جنوب غربی ایران و شمال خلیج فارس واقع شده و از غرب با کشور عراق هم مرز است. استان های لرستان و ایلام در شمال و شمال غربی استان، استان های چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد در شرق و جنوب شرقی استان و استان بوشهر در جنوب غربی با این استان همسایه هستند.

● مکان تاریخی:

آسیاب رعنا دزفول
اشکفت سلیمان
بنای معین التجار
زیگورات چغا زنبیل
قلعه باستان شناسی شوش

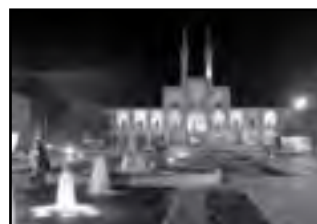
بند میزان
پل سفید
پل سیاه
شوش

قلعه داو دختر
پل قدیم دزفول
خرابه های شهر ارجان
دانیان نبی (ع) شوش

صفه سر مسجد
نقش برجسته کلو فرح
کلاه فرنگی

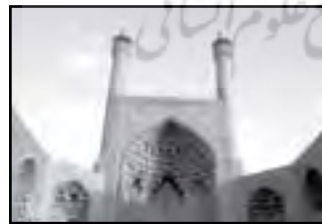
● گردشگاه های طبیعی:

آبشارهای شوشتر (سیکاها)،
منجنیق (هزار بق)

● استان یزد

استان یزد در مرکز ایران در قلمرو سلسله جبال مرکزی ایران بین عرض های جغرافیایی ۲۹ درجه و ۴۸ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۳۰ دقیقه شمالی و طول جغرافیایی ۵۲ در صد و ۴۵ دقیقه تا ۵۶ درجه ۳۰ دقیقه شرقی از نصف النهار مبداء قرار گرفته است. استان یزد از شمال غرب به استان اصفهان از شمال شرقی به استان خراسان از جنوب غربی به استان فارس و از جنوب شرقی به استان کرمان محدود می شود. استان یزد در حدود ۷۲۱۵۶ کیلومتر مربع وسعت داشته و تقریباً ۴/۳۷ درصد از وسعت کل ایران را در بر می گیرد. یزد به معنی پاک و مقدس است و شهر یزد نیز به مفهوم شهر خدا و سرزمین مقدس است. به لحاظ شرایط اقلیمی استان یزد و وضعیت کشاورزی در این استان مطلوب نیست و امکان بهره برداری از آب های سطحی در کشاورزی بسیار کم است. شرایط خاص مناطق حاشیه کویر نظیر مینازن اندک باران، حرکت ماسه های روان، پدیده کویرزایی، مراتع فقیر، کمبود منابع تأمین آب موج شده تا ۲۸ درصد وسعت استان یزد فاقد بهره دهی اقتصادی باشد.

● امکان تاریخ

● مسجد جامع کبیر

این مسجد یکی از بارزش ترین میراث هنری و گنجینه ای از معماری اسلامی است. بانی ساختمان اصلی مسجد را علاء الدوله گرشاسب آل بویه - قرن ششم هجری- می

دانند ولی مسجد کنونی مربوط به آل مظفر و تیموریان قرن هشتم و نهم هجری است. از امتیازات هنری و معماری این مسجد می توان به قدرت و استواری کاشیکاری های نفیس و جالب، سردر بلند، دو کتیبه نفیس یکی به خط کوفی و دیگری به خط ثلث بر روی کاشی لاجوردی معرق در کنار سر در با شکوه، دو مناره زیبا و تزئینات کاشیکاری شده، دیوارهای داخلی شبستان و زیر گنبد و خارج گنبد را نام برد. ارتفاع مناره های آن حدود ۴۸ متر و ارتفاع سرد آن حدود ۲۴ متر می باشد.

● آتشکده زرتشتیان

یکی از امکان مربوط به زرتشتیان آتشکده آنها است. این بنا در خیابان آیت اله کاشانی واقع گردیده است و شامل ساختمان و باغ مشجری است که در قرن اخیر ساخته شده است. در این محل آتش مقدس که برای زرتشتیان محترم می باشد و دارای قدمتی چند ساله بود و باید همیشه روشن نگه داشته شود، نگهداری می شود. شایان ذکر است که قدمت آتشکده به ۱۵۰۰ سال می رسد. ساختمان اصلی در وسط حیاط و بر بلندی قرار دارد و آن را درختانی همیشه سبز احاطه کرده اند. حوض مدور و بزرگ در محور ورودی بنا به آن زیبایی خاصی بخشیده است. آتش در محفظه ای بلندتر از سطح زمین در اتاقی نسبتاً وسیع و دو از تابش خورشید قرار گرفته و اتاق هایی برای مراسم نیایش پیرامون آن طراحی شده است.

مشروب می شود و جریان آب در باغ استخوان بندی طراحی آن را تشکیل می دهد.

عناصر متشکله مجموعه چنین است: عمارت سر در جنوبی، شتر خان و اصطبل ها، عمارت حرمسرا، عمارت هشتی بادگیر، آشپزخانه، عمارت بهشت آئین، عمارت تالار آینه سر در اصلی و آب انبار دو دهانه. جالب ترین بنای مجموعه را عمارت هشتی و بادگیر تشکیل می دهد که تلفیق جریان آب و هوا به زیباترین شکل صورت گرفته است. با دیگر باغ دولت آباد با ۳۳ متر بلندی از سطح زمین شاه کار مهندسی و نبوغ معماران یزدی است.

حمان خان به گرمخانه نور نیز شهرت دارد. سابقه احداث حمام به سال ۱۲۱۲ هجری قمری بر می گردد و در تاریخ ۱۲۴۲ هجری قمری مورد تجدید بنا و تزئینات قرار گرفت. تزئینات حمام خان بسیار ساده بوده است به طوری که مهمترین تزئین آن نقاشی های بخش شاه نشین می باشد. مساحت حمام ۱۱۷۰ متر مربع و زیر بنای آن ۹۰۰ متر مربع می باشد.

● باغ دولت آباد

یکی از باغ های معروف ایرانی است که در زمان محمد تقی خان (دوره زندیه) طراحی و ساخته شده است. این باغ از قناتی به همین نام

● آب انبار شش بادگیری

برای شهرهای کویری همچون یزد ارزش آب بیش از هر جای دیگر است. در این شهر بیش از ۷۵ آب انبار وجود دارد. این آب انبار دارای شش بادگیر می باشد و ۱۸۰ سال پیش در دوره قاجار ساخته شده است. از ویژگی های مهم این اثر تاریخی دو دهانه بودن این آب انبار است که درای تزئینات مفرنس کاری می باشد و دارای ۵۵ پل ورودی در قسمت جنوبی است که بین پله ۲۵ و ۲۶ از بالا یک هشتی با سنگ فرش آجری قرار دارد.

● حمام خان

فرم اشتراک ماهنامه

نام: .....
 نام خانوادگی: .....
 شرکت / موسسه: .....
 نشانی پستی: .....
 تلفن / فکس: .....
 تاریخ ارسال فرم: .....

خواهشمند است مبلغ اشتراک را در وجه حساب جاری سیبای بانک ملی ایران شعبه قصر کد ۹۷ - شماره ۰۱۰۰۲۰۹۸۸۶۰۰۴ به نام تورج ابوذرخانی واریز کنید و رونوشت (فتوکپی) فیش بانکی را به همراه فرم پر شده اشتراک به نشانی: سعادت آباد - بالاتر از میدان کاج - خیابان کنی فرد (خیابان ۱۰) - پلاک ۱۰ - طبقه ۳ غربی - نشریه تولید مصرف و یا شماره تلفکس: ۲۲۰۶۸۷۹۹ و یا ۲۲۰۶۸۸۰۳ - ۲۲۰۴۷۸۳۴ و موبایل: ۰۹۱۲۱۴۰۰۳۴۲ اعلام فرمایید.

هزینه اشتراک ماهنامه برای یک سال مبلغ یکصد و پنجاه هزار (۱۵۰,۰۰۰/-) ریال

